

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Vanessa Springora
LE CONSENTEMENT

Copyright © Editions Grasset & Fasquelle, 2020.

Translation Copyright © 2022 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04465-2

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Vanesa Springora
pristanak

Prevele Neda Nikolić i Melina Nikolić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2022.

Benžamenu i za Raula

PROLOG

Bajke su izvor mudrosti. Iz kog bi drugog razloga opstajale vekovima? Pepeljuga mora da pokuša da napusti bal pre ponoći; Crvenkapa mora da se čuva vuka i njegovog zavodljivog glasa; Uspavana Lepotica mora da pazi da ne približi prst tom neodoljivo privlačnom vretenu; Snežana mora da se drži podalje od lovaca i ni pod kojim uslovom ne sme da zagriže jabuku, tako crvenu, tako ukusnu, koju joj nudi sudbina...

Toliko je upozorenja kojih bi svako dete trebalo doslovno da se pridržava.

Jedna od mojih prvih knjiga bila je zbirka pripovedaka braće Grim. Toliko sam je čitala da su se šavovi ispod debelog kartonskog omota potpuno istanjili, a onda su, jedna po jedna, stranice počele da se odvajaju. Bila sam neutešna zbog tog gubitka.

Iako su mi te predivne priče govorile o bezvremenim legendama, same knjige bile su samo smrtni predmeti, predodređeni za to da završe u smeću.

Čak i pre nego što sam naučila da čitam i pišem, pravila sam ih od svega što bi mi došlo podruku: novina, časopisa, kartona, selotejpa, kanapa. I to najbolje što sam umela. Prvo predmet. Zanimanje za sadržaj doći će kasnije.

Danas ih posmatram sa podozrenjem. Između mene i njih podigao se stakleni zid. Znam da mogu da budu otrov. Znam kakvu toksičnost mogu da sadrže.

Već mnogo godina hodam ukrug po svom kavezu i sanjam snove koji vrve od smrti i osvete. Sve dok mi se jednog dana konačno nije ukazalo rešenje, tu, pred očima, kao očigledna činjenica: uhvatiti lovca u njegovu sopstvenu zamku, zatvoriti ga u knjigu.

I

Dete

*Naša mudrost počinje tamo gde autorova mudrost
završava, a mi bismo hteli odgovore onda kad jedino
što nam on može dati jesu želje.*

Marsel Prust, *O čitanju**

U osvit mog života, neukaljana iskustvom, zovem se V. i, gledajući sa visine svojih pet godina, iščekujem ljubav.

Očevi su ćerkama zaštitnici, kao tvrđave. Moj nije ništa više od promaje. Više nego njegovog fizičkog prisustva, sećam se mirisa vetivera, koji u rano jutro ispunjava kupatilo; muških predmeta posvuda: kravata, ručni sat, košulja, upaljač *Dipon*; kako je držao cigaretu između kažiprsta i srednjeg prsta, prilično daleko od filtera; ironičnog načina govora, tako da nikad ne znam da li se šali

* Prust, M., *Kad bi svet propao: O čitanju i drugi spisi*, prev. Jovica Aćin, Službeni glasnik, Beograd, 2011, str. 28. (Prim. kor.)

ili ne. Rano odlazi od kuće, a kasno se vraća. On je zauzet čovek. I vrlo elegantan. Njegove poslovne aktivnosti menjaju se prebrzo da bih mogla da shvatim šta predstavljaju. Kad god me u školi pitaju šta radi, ne znam šta da kažem, ali očigledno je, pošto ga više privlači spoljni svet nego porodični život, da je on neko važan. Barem tako zamišljam. Njegova odela su uvek besprekorna.

Majka me je rodila mlada, sa dvadeset godina. Veoma je lepa, sa skandinavski plavom kosom, milog lica, svetloplavih očiju, lepo izvajanog tela i prijatne boje glasa. Bezgranično je obožavam, ona je moje sunce i moja radost.

Moji roditelji su skladan par, kako moja baka često ume da kaže, aludirajući na njihov dobar izgled nalik filmskim glumcima. Trebalo je da budemo srećni, ali su moja sećanja na naš život utroje, u stanu u kojem sam nakratko imala iluziju porodičnog zajedništva, ipak poput noćne more.

Noću, sakrivena pod pokrivačima, slušam oca kako urla i naziva majku kurvom i droljom, a ne razumem zašto. Njegova ljubomora katkad eksplodira i povodom najmanjeg detalja, pogleda, samo jedne pogrešne reči. Tada odjednom zidovi počinju da se tresu, posuđe da leti, a vrata da se zatvaraju s treskom. Kao opsesivni perfekcionista, on ne dozvoljava da se išta pomeri bez njegove dozvole. Jednog dana je umalo zadavio majku jer je po belom stolnjaku prosula čašu vina koju joj je ponudio. Ubrzo ovakve scene postaju sve učestalije. Poput podivljale mašine koju niko ne može da zaustavi. Moji roditelji nekad provode sate dobacujući

jedno drugom najgore uvrede. Sve do kasnih sati, kada majka pobegne u moju sobu, da tu u tišini jeca, šćućurena pored mene u mom uskom krevetu, pre nego što pređe u bračni krevet, sama. Sledećeg dana otac ponovo spava na kauču u dnevnoj sobi.

Majka je istrošila sve svoje oružje protiv njegovog besa i hirova razmaženog deteta. Nema nikakvog leka za ludost tog čoveka koga smatraju karakternim. Njihov brak je rat bez prestanka, pokolj kojem se više ni početak ne pamti. Konflikt će se ubrzo rešiti, jednostrano. Sad je to već pitanje nedelje.

Pa ipak, mora da se to dvoje nekada volelo. Na kraju beskrajno dugačkog hodnika, zamračenog vratima spavaće sobe, njihova seksualnost deluje na mene kao čudovište koje čuči sakriveno u nekom mrtvom uglu: sveprisutna (krize ljubomore mog oca svakodnevnih su dokaz), ali potpuno prikrivena (ne sećam se nijednog zagrljaja, nijednog poljupca, ni najmanje nežnosti među mojim roditeljima).

Pre svega pokušavam, a da toga nisam ni svesna, da razrešim misteriju koja je uspela da spoji ta dva bića iza zatvorenih vrata spavaće sobe, odnosno da razrešim šta je to utkano između njih. Kao u bajkama gde čudesno iznenada izbije u realnost, seksualnost je u mojoj mašti magični proces kroz koji se bebe nekim čudom rađaju, i može, bez ikakvog upozorenja, neočekivano da se pojavi u svakodnevnom životu, i to često u nedokučivim oblicima. Nameran ili slučajan, svaki susret s ovom zagonetnom silom izaziva u detetu kakvo sam ja neodoljivu i užasnutu radoznalost.

Povremeno, usred noći, odem u spavaću sobu svojih roditelja i stojim na vratima plaćući, žalim se na bolove u stomaku ili glavobolju, nesumnjivo s nesvesnom namerom da im prekinem vođenje ljubavi. Nalazim ih sa čaršavima navučenicima do brade, s glupavim izrazom lica i osećajem krivice. Od slike koja pretihodi ovome, njihovih prepletenih tela, u mom sećanju nema ni najmanjeg traga. Kao da je izbrisana iz njega.

Jednog dana moji roditelji dobijaju poziv od direktorke škole. Otac ne odlazi. Majka mora, zabrinuta, da sluša izveštaj o mom svakodnevnom životu.

– Vaša ćerka često zaspi na času, reklo bi se da ne spava noću. Morala sam da namestim krevet na sklapanje u zadnjem delu učionice. Šta se događa? Pričala mi je o žestokim svađama između svog oca i vas, i to noću. Osim toga, jedna vaspitačica je primetila da V. često odlazi u muški toalet za vreme odmora. Pitala sam V. šta smeru. Odgovorila je kao da je to najnormalnija stvar: „Da pomognem Davidu da piški pravo. Držim mu pišu.“ David je upravo obrezan, pa ima problem sa... ciljanjem. Uveravam vas u to da, sa pet godina, ovakve igre uopšte nisu nenormalne. Samo sam želela da budete obavešteni.

* * *

Jednog dana majka donosi neopozivu odluku. Iskoristivši moj boravak u letnjem kampu, koji je u tajnosti isplanirala da bi organizovala selidbu, ona napušta mog oca, i to zauvek. To je leto pred moj polazak u prvi razred. Uveče mi vaspitačica čita pisma u kojima mi majka opisuje naš novi stan, moju novu spavaću sobu, moju novu školu, ukratko, novo uređenje našeg novog života kad joj se pridružim u Parizu. Iz udaljenog mesta na koje su me poslali, usred vriske dece koja su podivljala u odsustvu roditelja, sve mi to izgleda nejasno. Vaspitačici često vlaže oči i prekida joj se glas dok mi glasno čita majčinu lažno veselu poštu. Nakon ovog večernjeg rituala, dešava se da me u toku noći, pošto sam počela da hodam u snu, pronađu kako silazim niz stepenice unatraske, u pravcu ulaznih vrata.

Konačno oslobođen od kućnog tiranina, naš život postaje zanošan. Živimo u potkrovlju, u preuređenim sobama za posluhu. U mojoj jedva da se može stajati uspravno, ali svuda ima skrovitih mesta.

Sada imam šest godina. Vredna sam devojčica, dobra učenica, poslušna i mirna, nekako melanholična, kakva su obično deca razvedenih roditelja. Ne osećam nikakvu unutrašnju pobunu, izbegavam da na bilo koji način uradim nešto pogrešno. Kao dobrom malom vojniku, glavna misija mi je da knjižicu sa najboljim ocenama donesem majci, koju i dalje volim više od svega.

Ona ponekad uveče svira Šopena na klaviru do u kasne sate. Sa stereo-uređajem pojačanim do kraja, umemo da igramo do duboko u noć; besne komšije viču po hodnicima jer je muzika preglasna, ali nas nije briga. Za vikend, majka se kupa sa koktelom kir rojal u jednoj ruci, cigaretom JPS u drugoj i pepeljarom

koja je pažljivo postavljena na ivicu kade, dok joj cinober-crveni nokti odudaraju od mlečnobeke kože i platinastoplave kose.

Pospremanje se često ostavlja za sutradan.

Otac uskoro uspeva da se oslobodi plaćanja alimentacije. Ponekad je kraj meseca mučan. Uprkos redovnim žurkama u našem stanu, i njenim uvek kratkotrajnim ljubavima, izgleda da je majka usamljenija nego što bih mogla i pomisliti. Kad je pitam koliko joj je važan neki od njenih ljubavnika, ona mi odgovara: „Ne dolazi u obzir da ti ga nametnem, niti da ti zamenim oca.“ Ona i ja odsad predstavljamo neraskidivi par. Nijedan muškarac više neće narušiti našu intimu.

U novoj školi se ne razdvajam od devojčice Azije. Zajedno učimo da čitamo i pišemo, ali i da istražujemo naš kvart, šarmantno naselje s kafićima sa baštama na svakom uglu. Naročito uživamo u neobičnoj slobodi. Za razliku od ostalih naših drugara, nas niko ne nadgleda, jer se nema para za bebisiterke, čak ni noću. Ne potrebne su. Naše majke imaju potpuno poverenje u nas. Naše ponašanje je besprekorno.

* * *

Tek mi je sedam godina, i otac me poziva da prenoćim kod njega. To je izuzetna prilika, koja se više neće ponoviti. Moja stara spavaća soba pretvorena je u radnu kad smo se majka i ja odselile iz stana.

Zaspala sam na kauču. Probudila sam se u zoru, na mestu gde se sad osećam kao stranac. Besciljno odlazim do biblioteke, pedantno uređene i složene. Nasumično vadim dve-tri knjige, pažljivo ih vraćam na mesto, zadržavam se na minijaturnom izdanju Kurana na arapskom jeziku, prelazim prstima po malenim koricama od crvene kože i pokušavam da dešifrujem nerazumljive znakove. To nije igračka, naravno, ali liči na nju. A čime bih inače mogla da se igram ovde? U ovoj kući više nema nijedne igrčke.

Sat kasnije, otac ustaje i ulazi u sobu. Prvo pogledom kruži po prostoriji i zaustavlja ga na biblioteci, pa klečeći ispituje svaku policu. Ponaša se poremećeno. S manijakalnom preciznošću poreskog inspektora, trijumfalno izjavljuje: „Dirala si ovu knjigu, ovu knjigu i ovu knjigu!“ Njegov gromki glas odzvanja po sobi. Ne razumem: kakvo je zlo u *diranju* knjiga?

Najstrašnije je to što je u pravu. Za svaku knjigu. Srećom nisam dovoljno visoka da dosegnem poslednju policu u biblioteci, na vrhu, na kojoj mu se pogled dugo zadržao, i odakle su mu se oči spustile nakon misterioznog uzdaha olakšanja.

Šta li bi rekao da je primetio da sam se prethodne večeri, kada sam otišla da pronađem nešto u ormaru, našla licem u lice sa golom ženom u prirodnoj veličini, svom u lateksu, s otvorima koji

su pravili užasna udubljenja i nabore na mestima gde su joj bila usta i polni organ, sa podrugljivim osmehom i tmurnim pogledom prikovanim za moje oči, stisnutom između usisivača i metle? Slika pravo iz pakla, potisnuta čim su se vrata ormara zatvorila.

Posle časova, Azija i ja često idemo najdaljim putem kući, da odložimo trenutak rastanka. Na raskrsnici dve ulice nalazi se mali plato, u dnu nekog stepeništa, gde se tinejdžeri okupljaju da voze rolere i skejtboard, ili da puše cigarete u grupicama. Kamene stepenice pretvorile smo u osmatračnicu, gde bismo sedele i divile se trikovima nespretnih razmetljivih dečaka. Jedne srede po podne dolazimo s rolerima. Krećemo neodlučno i nespretno. Momci nas malo zadirkuju, zatim nas zaborave. Opijene brzinom i strahom da nećemo uspeti da zakočimo na vreme, prestajemo da razmišljamo o bilo čemu osim o radosti vožnje. Još je rano, ali pošto je zima, već je pao mrak. U trenutku dok se spremamo za polazak, još uvek na rolerima i s cipelama u rukama, užarenih obraza i bez daha – ali srećne – niotkuda se pojavljuje čovek umotan u veliki kaput. Zastaje ispred nas i širokim i oštrim pokretom ruku, što čini da izgleda kao albatros, razgrće kaput, ostavljajući nas skamenjene pred grotesknim prizorom njegovog natečenog penisa, koji štrči kroz otvoreni patent-zatvarač pantalone. Između potpune panike i histeričnog smeha, Azija skače, i ja za njom, ali obe padamo jer gubimo ravnotežu zbog rolera,